

แก่นายแพทย์คนนั้นได้สรุปว่า ความกระตือรือร้นของชาวเขมรที่จะตะเกียกตะกายมีชีวิตอยู่ต่อไปได้พื้นถิ่นขึ้นอีกครั้งหนึ่งอย่างน่าวิเศษ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองในเขมร ถ้าเป็นระบบที่เอื้ออำนวยให้ชาวเขมรมีโอกาสปรับปรุงประเทศของตัวเองมากขึ้น ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งอเมริกา จีนและไทย (รวมทั้งประเทศอาเซียนและญี่ปุ่น) ยังมีนโยบายสวนทางต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเขมรนั้น อำนาจของเวียคนามก็จะต้องดำรงอยู่ในประเทศนั้นต่อไป และชาวเขมรก็ต้องอยู่ในสภาพเสมือนกับอาณานิคมต่อไปเช่นกัน ●

ท่านกล่าวรับการท้าทายทางความคิดจาก

สุวินัย ภรณวลัย

ใน

**บททดลองเสนอ ว่าด้วย
ทฤษฎีสัจนิยมในแง่ของ
วัตถุนิยมประวัติศาสตร์**

โครงการหนังสือเล่ม

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์

วางแผงไปแล้ว

บทสัมภาษณ์

“การเดินทางไปเยือนเวียคนามของอาจารย์ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ...ณ บ้านของอาจารย์ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2524 เวลา 15.00 น.

ถาม *อยากทราบว่าอาจารย์ทั้งสองคนไปเมื่อใด ทำไมจึงไป*

ปรีชา เราทั้งสองเดินทางจากประเทศไทยเมื่อวันที่ 18 มีนาคมปีนี้ โดยสายการบิน บคท. ผู้ที่เชิญมาก็คือสมาคมสังคมศาสตร์เวียคนาม ซึ่งเป็นที่รวมของสถาบันนักวิชาการสังคมศาสตร์ 11 สถาบันด้วยกัน มีตั้งแต่ประวัติศาสตร์ไปจนถึงเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น ผู้ที่เชิญเราไปก็อยากที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองเพื่อทำความเข้าใจอันดีกันซึ่งกันและกัน

ถาม *อาจารย์ไปทำอะไรบ้างคะ สองเล่าให้ฟังบ้าง และได้ไปพบที่ไหนบ้าง*

ปรีชา ส่วนใหญ่กิจกรรมของเราก็เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการ

หลายสาขาด้วยกัน ของสถาบันสังคมศาสตร์เวียดนาม แล้วเวลาทั้งหมดที่เราได้ใช้ไปก็เป็นการเสนอความคิดเกี่ยวกับประเทศเวียดนาม เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและนโยบายต่างประเทศ สำหรับทางฝ่ายเราเขาก็อาจจะให้เราวิเคราะห์สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจการเมืองให้เขาฟัง ซึ่งเราก็ทำให้สัปดาห์กัน ๆ ประมาณ 3 ชั่วโมง นอกจากนั้นก็ยังได้ไปสถานที่ต่าง ๆ เช่น ระบบสหกรณ์ของเวียดนามที่ฮานอย และก็ได้ไปเมืองสังเจียง ซึ่งอยู่ชายแดนเหนือสุดของเวียดนาม ระบบสหกรณ์ใกล้ ๆ กับฮานอย ราว 30 กิโลเมตรว่า หลังจากนั้นเราก็ได้ไปเยี่ยมนครโฮจิมินห์ และก็ได้อภิปรายกับนักวิชาการของสมาคมสังคมศาสตร์ในนครโฮจิมินห์ ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของฮานอย เหมือนกันหัวข้อการอภิปรายร่วมกันก็คือ การสร้างสรรค์สังคมนิยมของเวียดนาม ใต้ซึ่งได้เริ่มเมื่อห้าปีมาแล้ว ว่ามีปัญหาอะไรบ้าง สรุปคือเป็นการแลกเปลี่ยนกันทางวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ และเศรษฐกิจการเมือง รวมทั้งนโยบายต่างประเทศ ในการไปครั้งนั้นเราก็ได้แบ่งหน้าที่กัน อาจารย์ไกรศักดิ์เป็นผู้วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านการเมือง นโยบายต่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเวียดนาม และปัญหากรุงเทพฯ ส่วนผมเน้นเฉพาะเศรษฐกิจสังคมของเวียดนามซึ่งผมกำลังทำการวิเคราะห์เรื่องนี้อยู่

ถาม

อยากถามอีกทีหนึ่งว่า ที่ไปเล่าเรื่องเมืองไทยให้เขาฟังนี้ เป็นการเล่าเรื่องอะไร และเขาได้ตอบหรือมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง

ปรีชา

ในเช้าวันหนึ่งที่ฮานอย มีการสนทนาด้วยกัน ระหว่างนักวิชาการของหลายสถาบัน ที่เชื่อมโยงกับสมาคมสังคมศาสตร์เวียดนาม เราวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการเมืองของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะเป็นทุนนิยมผูกขาด เป็นต้น แล้วกับปัญหาปัจจุบันเรื่องค่าครองชีพ และความเดือดร้อนของประชาชน อันเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจผูกขาด อันนั้นเป็นสิ่งที่เราเน้นใน 3 ชั่วโมงนั้น แล้วก็อาจารย์ไกรศักดิ์ส่วนใหญ่พูดถึงวิวัฒนาการของระบบทุนนิยมในเมืองไทย ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้น จนกระทั่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับระบบทุนนิยมของโลก รู้สึกว่าทางฝ่ายนักวิชาการเวียดนามสนใจกันมาก แล้วก็สนใจในวิธีการวิเคราะห์ของพวกเขาด้วย ซึ่งเขารู้จักกันในนามของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมือง

ข้าพเจ้ามีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีการพบปะกับมิตรทั้งสองในวันนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าเราควรมีการพบปะกันเช่นนั้น เพราะเราต้องการที่จะพูดคุยแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อความเข้าใจกันยิ่งขึ้น จากนั้นเรามารณรงค์เพื่อผลประโยชน์อันใหญ่ยิ่งนี้คือสันติภาพ มิตรภาพระหว่างประชาชาติเราทั้งสอง ด้วยเจตนารมณ์ดังกล่าว ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งต่อการเยือนประเทศเราของมิตรทั้งสอง และเชื่อมั่นว่าการเยือนครั้งใหม่ของมิตรทั้งสองจะมีผลและบทบาทอันดีงาม

คำสนทนาของนายกรัฐมนตรีในวันคุย
กับปัญญาชนไทย 2 ท่าน บ่ายวันที่ 25 มีนาคม 24 ตุลาคม

ถาม อยากจะเรียนถาม อาจารย์ปรีชาว่า
 วิธีการมอง วิธีการวิเคราะห์ระบบ
 เศรษฐกิจสังคมนิยม หรือวิธีการมอง
 ระบอบทุนนิยมของเขาที่ออกมาในแนว
 ไหน หรือเป็นอย่างไร
ปรีชา เท่าที่ผมได้คุยกับนักเศรษฐศาสตร์
 การเมืองของเวียดนามหลายคน ที่ฮานอย
 และที่นครโฮจิมินห์ พอสรุปกันนั้นครับ
 คือเกี่ยวกับการมองระบบสังคมนิยมนั้น
 มีแนวโน้มเหมือนกับประเทศสังคมนิยม
 ทั่วไป นักวิชาการจะทำตัวเป็นนักวิชา
 การของชนชั้นปกครองของระบบ เชื้อ

มันและปกป้องระบบของตนเองอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นการวิพากษ์วิจารณ์ระบบตัวเองนี่ค่อนข้างจะไม่ค่อยมี ซึ่งอันนี้เป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทุกหนทุกแห่งในโลกสังคมนิยม ในโลกสังคมนิยมสังคมนิยม ปัญหาที่สำคัญที่เขาสนใจมากก็คือปัญหาการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมนิยมในเวียดนามใต้ ซึ่งวันนั้นพวกเราได้ไปบรรยายที่นครโฮจิมินห์ซิตี้ แล้วก็บอกเขาว่าเราต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมนิยมเวียดนามใต้เป็นระบบที่ไม่อยู่กับที่ เป็นชนวนการที่เพิ่งเริ่มต้น และก็สรุปเอาข้างต้นว่าเวียดนามใต้นั้นมีระบบเศรษฐกิจที่เราเรียกว่ากึ่งสังคมนิยม ซึ่งอันนี้ทำให้นักวิชาการของเขารู้สึกแปลกประหลาดใจ เพราะทางพรรคของเขาไม่ได้วิเคราะห์เอาไว้อย่างนี้ นักวิชาการที่ค่อนข้างจะมีแนวโน้มที่จะเห็นคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ของพรรคมากกว่า ก็จะมองอย่างวิพากษ์คามลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งเราก็ได้เสนอว่าถ้าต้องการรู้ความจริง นักวิชาการสังคมนิยมควรจะสังเกตการครอบงำของพรรคออกไปเสีย มองโดยความจริงกันดีกว่า ส่วนในเรื่องที่ถามว่า เขามองทุนนิยมอย่างไร เท่าที่ฟัง ๆ คุณเขาก็มองอย่างที่เรารู้กันในคำราเศรษฐศาสตร์การเมืองเกี่ยวกับทุนนิยมทั่วไป ซึ่งไม่มีอะไรผิดแผกจากคำราเรานัก

ถาม **ขอถามอาจารย์ไกรศักดิ์บ้าง**
ไกรศักดิ์ ที่อาจารย์ปรีชาพูดไป โดยเฉพาะบทบาทของปัญญาชนในเวียดนาม ที่ว่าเป็นปัญญาชนที่รับใช้รัฐบาล ผมยังไม่คิดว่ามีชนชั้นปกครองในเวียดนามเหมือนในโซเวียต แต่เท่าที่เราพบ “นักวิชาการส่วนใหญ่” หรือหนึ่งผู้ที่ต้อนรับเราส่วนใหญ่เป็นข้าราชการมากกว่านักวิชาการ และนักวิชาการเองนั้นเราพยายามคุยเป็นบางส่วนแล้ว และเท่าที่เขายกทำได้ เขาก็พยายามวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเขาเหมือนกัน แต่ในด้านทางอ้อม ๆ มากกว่า แล้วเราก็อธิบายว่าภายในรัฐบาลเวียดนามเองนั้น มีความแตกต่างในค่านิยมคึกคัก ก็ว่ามันสะท้อนออกมาจากการคุยกับนักวิชาการด้วย โดยเฉพาะในกรณีนโยบายที่เราเรียกกันว่า “เรคคอง” นะฮะ แค่นั้นก็ค่อนข้างชัดเจนว่ารัฐบาลเวียดนามตอนนี้ฮ่าจะมีเปลี่ยนแปลง จากกลุ่มที่มีอำนาจอยู่ตอนนี้ไปสู่อีกกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะของเครื่องจีนที่ ที่มีนโยบายค่อนข้างจะแตกต่างกับรัฐบาลปัจจุบัน

ถาม **ขอย้อนกลับไปที่อาจารย์ปรีชาอีกครั้ง** ที่อาจารย์วิพากษ์สังคมนิยมในเวียดนามได้ แล้วอาจารย์มองว่าสังคมนิยมในเวียดนาม ใต้นั้นยังเป็น สังคมนิยมกึ่งทุนนิยม ทางพรรคเขาเองมองอย่างไร มองสังคมนิยมเวียดนามได้เป็นสังคมนิยมไหน ก่อนข้างจะเห็นด้วยกับ

อาจารย์ว่านั่นน่าจะเป็นสังคมนิยมกึ่งทุนนิยมในเมื่อช่วงระยะเวลาเพียงยังไม่ถึง 10 ปีที่ผ่านมา เราก็อธิบายแล้วว่าก่อนที่เวียดนามเหนือจะได้รับชัยชนะนั้น สังคมนิยมในเวียดนามใต้นั้นยังเป็นสังคมนิยมแบบทุนนิยมที่พึ่งพิง ในทางของเดียวกับประเทศไทย เพราะฉะนั้นอันนี้น่าจะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของสังคมนิยมในเวียดนามใต้ใช้ไหมฮะ อาจารย์ไกรศักดิ์จะตอบก็ได้

ปรีชา อันที่อาจารย์พูดมาก็คงจะถูกต้องมาก ที่นักวิชาการของระบบเขาแปลกประหลาดใจก็คือ เขา ทางฝ่ายโน้น...

ไกรศักดิ์ เขามองว่าระบบทุนนิยมและอิทธิพลของมันได้สลายตัวไปแล้ว เพราะมีการโค่นล้มนายทุนผูกขาด ชั้นที่เป็นตัวแทนของทุนนิยมต่างชาติล้มไปเรียบร้อยแล้ว และมีการยึดปัจจัยการผลิตที่สำคัญทั้งหมดมาเป็นของรัฐ เขามองในความหมายนี้ว่าไม่น่าจะพูดว่ายังมีทุนนิยมหลงเหลืออยู่ เพราะเน้นหนักการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมนิยม ก็มีโครงสร้างสังคมนิยมเกิดขึ้นใหม่เด่นชัด แต่เขาก็ยอมรับว่าในโครงสร้างที่กำลังเกิดขึ้นนี้ยังมีรูปแบบการผลิตดำรงอยู่หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการผลิตของเอกชนในอุตสาหกรรมมันก็ยังมียู่บ้าง ในขนาดเล็ก ๆ เป็นต้น เขามองว่าเราควรให้ความสนใจแก่รูปแบบใหม่ที่ปรากฏขึ้นนั่นคือรูปแบบสังคมนิยม ส่วน

ผมยังมองว่าในชนบทนั้น การสร้าง สรรค์สังคมนิยมในเวียดนามใต้ค่อนข้าง จะเต็มไปด้วยความด่าซ้ำ ค้างเช่นที่ พรรคของเขาบอกไว้ว่า ภายในห้าปี หลังปลดแอกเวียดนามใต้แล้ว จะทำให้ชนบทเป็นสังคมนิยม 100% จะเอา ที่ดินทั้งหมดมาอยู่ใต้ระบบสหกรณ์ก่อน หลังพรรคก็ยอมรับว่า ทำจริง ๆ ได้ เพียง 30% มันอยู่ที่ว่าเราจะมองระบบ ในแง่ไหน แต่สิ่งที่ถูกต้องควรจะ เป็น ว่า ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมของเวียดนาม ใต้กำลังอยู่ในขบวนการที่เรียกว่าระ ยะเปลี่ยนผ่าน ซึ่งอยู่ในระยะขั้นต้น เท่าที่ผมทราบมาว่าตั้งแต่ปี 1975 เมื่อ ครั้งปลดแอกเวียดนามใต้ นโยบายของ เวียดนาม ไม่ได้เร่งรัดให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมนิยมอย่างรวดเร็ว ตรง กันข้าม เราเห็นได้ว่าในปี 1976 และ 1977 นั้น ผู้นำจากซานฮอยไม่ได้ต้องการ รวมเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ เป็น ประเทศเดียว เหตุผลก็คือผมคิดว่าเขา อยากรักษาภาคใต้เอาไว้เป็นช่องทางกำ ราชศึกต่อสู้สัมพันธ์กับตะวันตกต่อไป และทางเหนือก็ถึงความสัมพันธ์กับโลก สังคมนิยม ผมคิดว่าเขาอยากจะทำ หาราชของเวียดนามเอาไว้มากที่สุดเท่า ที่จะทำได้ โดยไม่เข้าไปอยู่ในบลิ๊อค โคอีสตอหนึ่งในระบบการเมืองของโลก อย่างเช่น ประการแรกผู้นำทางเหนือ ได้เสนอว่าเวียดนามควรเป็นสมาชิกของ

ยูเอ็นทั้งคู่ ประการที่สองเวียดนาม เสนอที่จะขายหนี้สินของรัฐบาลเหียน วันเทียวทั้งหมดในประมาณ 1.6 พันล้าน เหรียญ ในเวลาเดียวกันเวียดนามก็ได้ เสนอคำขอเป็นสมาชิกของ โอเอเอ็นเอฟ และเอเซียทีวีสตฟเมเนต์แบงก์ ผมคิด ว่านโยบายที่จะคงสองเวียดนามเป็นนโยบายที่แถลงออกมาในที่ประชุมสมัชชาปี 1976 เพราะเขายังมองว่าระบบโลกทุน นิยมยังเข้มแข็งมาก ยังสำคัญมาก สิ่ง ที่เวียดนามพยายามทำคือ รักษาเอกราชของตัวเองเอาไว้ ตามนโยบาย อินดีเพนเด็นท์ โดนระหว่างสองบลิ๊อค โซเวียตกับบลิ๊อคอเมริกา แต่ว่าอเมริกา ไม่เห็นด้วย ทำการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจเวียดนาม และก็กักไม่ให้เวียดนาม เช้ายูเอ็น

ยิ่งกว่านั้นความสัมพันธ์ ระหว่าง เวียดนามกับจีน ได้เลวลงอย่างมาก และมีส่วนที่บีบบังคับให้เวียดนามนั้นจำเป็น ที่ต้องเลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจาก นั้นแล้ว ยังมีเหตุมาจากความสัมพันธ์ที่ ล้มเหลวกับพอลพต โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่ล้มเหลวกับจีนนี้ ผมคิดว่า เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ที่เราเรียกกันว่าผู้นำหัวรุนแรงได้เข้ามามีอำนาจ ซึ่งใช้ กำลังทางทหารมาเป็นนโยบายแก้ปัญหา เขมรที่เราได้เห็นในปัจจุบันคือ ระบบ ใหม่ของเวียดนามซึ่งได้รับมาตั้งแต่ปี ที่แล้ว ที่เรียกว่า “ระบบกว้าง” ระบบ

กว้างคือเป็นระบบที่รัฐบาลทำสัญญากับ
ชาวไร่ชาวนาเอาไว้ว่าจะให้ทุนในกำ
การผลิตแก่ชาวไร่ชาวนา เช่น ป็ย
เม็คคิซ ในพื้นที่ ๆ หนึ่งนะชะ ไม่
ว่าจะเป็นระบบสหกรณ์หรือพื้นที่ส่วนตัว
ก็ตาม เป็นสัญญาอันแนบยาวในราว
5 ปี และในระยะ 5 ปีนั้นผลผลิตของ
ชาวไร่ชาวนาส่วนหนึ่งจะต้องให้รัฐบาล
ตามที่รัฐบาลได้คำนวณขึ้นมาจากพื้นที่
กีด จากหลังการผลิตกีด อีกส่วนหนึ่ง
ชาวไร่ชาวนาจะสามารถขายได้ในตลาด
เสรี ที่ผมเข้าใจ ชาวไร่ชาวนาเวียดนาม
นั้นพอใจต่อระบบนี้มาก เพราะว่าตัว
เองจะได้ทุนต่าง ๆ จากรัฐบาล สอง
มีโอกาสดำเนินรายได้ส่วนตัวด้วยการ
เข้าไปขายของในตลาดเสรี แต่แต่ละ
ผมไม่คิดว่าระบบนี้ จะอยู่ได้ยาวนาน
เพราะว่ามีหนี้มีลักษณะทุนนิยมอยู่มาก
โดยเฉพาะในด้านการตลาดเสรี แต่
ชาวไร่ชาวนาเขาพอใจต่อระบบนี้มาก
เพราะมันทำให้พวกเขามีรายได้ดี อาจ
จะดีกว่ากรรมกรในเมืองเสียอีก

ถาม

อยากถามว่า บรรดาคนนโยบายต่าง ๆ
ที่ออกมาตั้งแต่เวียดนามเหนือได้ชัยชนะ
ในเวียดนามใต้นั้น ไม่ว่าจะเป็นโยบาย
พยายามเปิดสองประเทศไว้สำหรับ
ติดต่อกับสองค่ายกีด นโยบายทาง
เกษตรกีด ผู้นำของเวียดนามมีความ
เห็นขัดแย้งกันหรือมีการถกเถียงในเรื่อง

ปรีชา

นั้นก็อย่างไรบ้าง หรือมีความเห็นเป็น
เอกฉันท์

เท่าที่เราได้สัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่
รับผิดชอบทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ผม
มีความรู้สึกว่า ส่วนใหญ่แล้วเขามอง
ปัญหาค่อนข้างจะคล้ายกันมาก ความ
ขัดแย้งที่สำคัญ ๆ ไม่ค่อยมีเท่าไรนัก จะ
มีก็ประมาณ 2-3 เรื่องด้วยกัน โดย
เฉพาะเรื่องหนึ่งก็คือ วิธีการจัดการ
ระบบเศรษฐกิจทางด้านการบริหาร ควร
จะมีการรวมศูนย์เอาไว้หรือจะมีการกระจาย
อำนาจลงไปสู่ข้างล่าง เท่าที่เห็นมีก็
แบ่งเป็นสองฝ่ายด้วยกัน ฝ่ายหนึ่งคือ
พวกที่ต้องการการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ
อย่างรวดเร็ว อยากให้หน่วยท้องถิ่นมี
อำนาจอิสระ ในการวางแผนการพัฒนา
ด้วยตนเองกว้างขวางยิ่งกว่านี้ แต่อีก
หนึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นฝ่ายที่โบราณ
หรืออนุรักษนิยมหน่อยในพรรค นั้น
อยากเน้นการรวมศูนย์ รักษาอำนาจ
พรรคต่อไป ซึ่งเรื่องนี้เท่าที่ฟัง ๆ คุย
ยังไม่เห็นตกลงกัน คงจะต้องตกลงกัน
ในสมัชชาครั้งที่ 5 เดือนพฤศจิกายนนี้
ปัญหาที่สองคือปัญหาของการรับผิดชอบ
ว่ากลุ่มไหนควรจะรับผิดชอบต่อสังคม
แบบใหม่ ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรัง หลัง
จากที่ทำการปฏิวัติแล้วนี้ บางทีนโยบาย
ถูกต้องแต่กลุ่มที่ทำตามนโยบาย อาจ
จะโบราณเก่าแก่ ไม่มีประสิทธิภาพ
เกินไป ส่วนมากเป็นกลุ่มนักปฏิวัติ

ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางการทหาร การปฏิบัติ การทำสงคราม หลังปลดแอกแล้วก็มีโอกาสเข้ามามีบทบาทสูง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ ในระบบการบริหาร โรงงาน บริหารรัฐ วิชากิจต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอันนี้ “เหยียนทับเตียน” ก็ได้พูดไว้อย่างชัดเจนว่า ระบบสังคมนิยมสมัยใหม่ต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถทางการจัดการ และก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข

อีกเรื่องก็เป็นเรื่องของช่องว่างระหว่างวัย คือนั่นเท่าที่สังเกตเห็นในเวียดนามมีคนแก่ดำรงตำแหน่งสูง ๆ อยู่มาก และนักวิชาการรุ่นหนุ่มสาวก็บ่นให้พวกเราฟังว่า ไม่มีโอกาสที่ก้าวขึ้นไปมีโอกาสรับผิดชอบในระดับสูงอย่างรวดเร็ว อันนี้ก็ยังไม่เป็นที่ตกลง และแก้ไขกันได้ เพราะว่าทางฝ่ายคนแก่กับบอกว่า มันก็เป็น การยากที่จะเอาคนแก่ลงจากเวทีประวัติศาสตร์สมัยใหม่ทั้งหมด อันนี้เป็นปัญหาที่ยังคงค้างอยู่ ส่วนอีกปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมศาสตร์การพัฒนา ผมมองดูแล้วแทบจะ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเท่าไรนัก คือยังคงเน้นหนักการสร้างสรรคสังคมนิยมบนพื้นฐานแบบจำลองของโซเวียต เน้นอุตสาหกรรมหนัก เน้นการพัฒนากองทัพ แต่ต่อหลังได้เพิ่มความสนใจให้แก่ชนบทมากขึ้นหลังจากที่ล้มเหลวมาน 6 ปี อาจารย์ไกรศักดิ์มีอะไรเพิ่มเติมไหม

ไกรศักดิ์ ผมคิดว่าสิ่งที่อาจารย์พูดมันเป็นระยะยาวของเขาแหละ แต่ปัจจุบันนี้ผมเข้าใจสิ่งที่เขาต้องการมากที่สุดคือ มีการกระจายรายได้ให้เท่าเทียมกันระหว่างชาวไร่ชาวนาและกรรมกรในเมือง ผมคิดว่าของนโยบายที่เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยมีเพิ่มการผลิตทางเกษตรภายในระบบที่เราเรียกกันว่ายังมีลักษณะทุนนิยมอยู่ควบคู่กับลักษณะสังคมนิยมคือ “ระบบกึ่ง” ที่ได้พูดถึงไปแล้ว สองพัฒนาอุตสาหกรรมเบาที่มีแบคเวอร์คัลลิ่งกับเกษตรกรรม และลดการเน้นอุตสาหกรรมลง แต่ผมไม่ขัดแย้งกับอาจารย์ปรีชาที่พูดว่า ในที่สุดแล้วการเพิ่มพลังทางการผลิตนั้นจะต้องเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งเป็นนโยบายที่มีลักษณะของโซเวียต หรือพูดได้ว่าเป็นประเพณีของสังคมนิยมตั้งแต่สมัยบอลเชวิคเป็นต้นมา

ถาม *อยากถามคือไปว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เล่ามาสามารถโยงเข้ากับการเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้ปกครองซึ่งอาจารย์ไกรศักดิ์เพิ่งพูดมาเมื่อคะกันอย่างไรบ้าง หรือไม่ อาจารย์ปรีชาจะตอบก็ได้ครับ*

ปรีชา ผู้ปกครองในส่วนใหญ่นี้ เท่าที่ผมมอง ๆ โครงสร้างอำนาจของเวียดนามยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เปลี่ยนตัวผู้นำคนใหม่ก็คือเครื่องจันทน์ ซึ่งเป็นนักอุดมการณ์ของพรรค มีบทบาทสำคัญที่

ทุกคนหนึ่งในการสร้างสรรค์เวียดนามใหม่ ส่วนนโยบายที่ออกมาฉันก็ยังไม่มองไม่เห็นว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้างนะครับ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหลักที่สำคัญ ๆ ตามประเพณีของพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกนั้น มักจะทำกันในที่ประชุมสมัชชาของพรรค นั่นก็คือที่กำลังจะเกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนนี้ อาจารย์ไกรศักดิ์มีอะไรหรือเปล่า

ไกรศักดิ์ การเปลี่ยนแปลงผมว่าอาจจะเกิดขึ้นภายในการประชุมสมัชชาข้างหน้า นั่นคือเราอาจจะเห็นคนอย่างเครื่องเงินที่ขึ้นมา ซึ่งอาจจะมึนนโยบายอ่อนโยนมากกว่าในยุคก่อน โดยเฉพาะในเปรียบเทียบกับปี 1977 อันนั้นมันจะเกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศด้วยนะ ผมคิดว่าเวียดนามนั้นจะมีทำที่ที่อ่อนลงในกรณีของเขมรมากกว่าปัจจุบันนี้ ซึ่งมันมีสัญญาณ ออกมา หลาย อย่าง ใน ถ้อย คำ ของผู้นำด้วย แล้วก็การเปลี่ยนแปลงที่ผมพูดไปแล้ว จากการเร่งรัดการสร้างสรรค์ระบบสหกรณ์ ไปสู่ระบบที่เขาเรียกว่า “คอนแทก ซิสเต็ม” หรือ “ระบบกว้าง” ซึ่งเป็น การเปลี่ยนแปลงที่อ่อนโยนหน่อย เป็นนโยบายที่ผมคิดว่า เขาได้สำนึกถึงความเป็นจริงของสังคมว่า ไร่ระยะผ่านนั้นมันต้องใช้เวลา

ถาม มีคำถามต่อเนื่องที่ว่า การปรับนโยบายให้อ่อนโยนลงหรือ ระบบกว้างนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งอะไรใหม่ซะ คือ

มีพวก “แรคคิเคิล โซเซียลิสต์” ในพรรคที่ไม่เห็นด้วย และพยายามจะก่อสับสนผลักดันไปในทางอื่น

ไกรศักดิ์ พวกนี้โดนประณามว่าเป็น “เมาอิตส์” ผมคิดว่าพวกนี้เคยได้โอกาสในการแสดงนโยบายของตนเองแล้วนะซะ ในปี 1976 แล้วก็ปี 1977 โดยมีการยึดทุนของพ่อค้าในโฮจิมินห์ ยี่สิบเอ็ดกิจการค้าขายข้าวของเขา และก็เร่งรัดการขยายพื้นที่ที่เราเรียกกันว่า เขตเศรษฐกิจใหม่สำหรับกรรมกรที่ไม่มีงานทำหรือทหารเก่าของรัฐบาลเดียว เป็นต้น โดยเฉพาะผู้ที่ใช้แรงงานหลายคน โคน และพวกที่รับใช้รัฐบาลปฏิวัติเก่ามันนะซะ ก็โดนบีบให้ออกไปในชนบท หลายคนหนีกลับมา แล้วก็เขตเศรษฐกิจใหม่หลายแห่ง ก็ไม่ประสบความสำเร็จ แต่ละเขตเศรษฐกิจใหม่ที่ล้มเหลวมากที่สุดก็คือคำมชายแดน แต่ฉันไม่ใช่ล้มเหลวเพราะว่าจิตสำนึกทางชนชั้นของพวกนี้มันไม่สูงอหมพอ มันไม่ดีพอ แต่เป็นเพราะว่าการรุกรานของทหารเขมรเข้ามาในเขคนั้น โดยเฉพาะในปี 1976 แล้วถึงทวีความรุนแรงขึ้นในปี 1977 ซึ่งมีการบุกเข้าไปในเขตเวียดนามเกือบ 100 กม. แล้วก็จากนั้นก็ทำให้ผมได้คุยด้วยนะซะ ก็ประเมินกันว่าเป้าของการรุกรานก็คือการทำลายชุมชน การผลิตในเขตเศรษฐกิจ

กิจใหม่ สำหรับประชาชน โดยเฉพาะ
ผู้หญิงและเด็ก

ถาม

อาจารย์ทั้งสองเล่าให้ฟังว่าได้ไปพบ
นักวิชาการโดยเฉพาะสาขาสังคมศาสตร์
นอกจากนี้ยังได้ไปพบใครอีกบ้างหรือ
เปล่า เป็นต้นว่านักการเมือง อะไรทำ
นองนี้

ปรีชา

นอกจากนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ของ
รัฐ ข้าราชการของรัฐบาลแล้ว เรายัง
ได้พบผู้นำคนสำคัญของเวียดนามอีก
หลายคน ที่สำคัญ ๆ ก็มีนายกรัฐมนตรีนครี
ฟามวันถง รัฐมนตรีต่างประเทศ เหงียน
โคธัก ที่เรารู้จักกันดี รัฐมนตรี ส่ง
เพียง ศาสตราจารย์ทางก้านเศรษฐ
ศาสตร์ ซึ่งรับผิดชอบทางก้านชีวิต
เศรษฐกิจภายในประเทศนับเป็นนักวาง
แผนคนสำคัญที่สุดคนหนึ่งของเวียดนาม
และก็เป็นนักทฤษฎีคนหนึ่งเหมือนกันที่
แปล *Capital* เป็นภาษาเวียดนาม
นอกจากนี้เรายังได้เจอผู้นำของพรรค
โดยเฉพาะ “ส่วนท้าย” ซึ่งเรารู้จักกันดี
ในการประชุมปารีสระหว่างเวียดนาม
เหนือกับอเมริกาในครั้งนั้น และได้พูด
ถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์การสร้างแนว
ร่วมของเวียดนามในอดีต 50 ปีที่ผ่านมา
นอกจากนี้ก็ยังได้พบกับ “กวางตุง”
กวางตุงนี่ก็เป็นนักทฤษฎีที่สำคัญในคณะ
กรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียค
นาม รับผิดชอบหนังสือพิมพ์ “เฮียน
เฮิน” อีกคนหนึ่งก็คือ “ห่งเจื่อง” ซึ่ง

เป็นคนหนุ่มรุ่นใหม่ของพรรคคอมมิ
วนิสต์เวียดนาม รับผิดชอบในการทำ
วารสารคอมมิวนิสต์ หรือ “พักฉิง
ชาน” ซึ่งเป็นองค์กรเผยแพร่ทฤษฎี
ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ห่งเจื่อง
นี่ก็มีอารมณ์ที่ค่อนข้างจะรุนแรงสัก
หน่อย เบ็ดจากกวีพากษ์วิจารณ์พรรค
มิวนิสต์แห่งประเทศไทยอย่างรุนแรง ก็
มีอะไร ๆ ที่น่าสนใจ

ถาม

ที่ว่า “ห่งเจื่อง” โจมตีพรรคคอม
มิวนิสต์แห่งประเทศไทยเขามอง พคท.
ในลักษณะใด

ปรีชา

ห่งเจื่องได้พูดถึงพาคพึงถึงพรรค
คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยว่าเป็นสาขา
ของพรรคจีนในประเทศไทยมากกว่าที่
จะเป็นพรรคปฏิวัติของประชาชนไทย
บางทีเขามองว่าไม่อยากจะก้าวเข้ามาถึง
พรรคไทย แต่เพียงตั้งข้อสังเกตไว้ว่า
เท่าที่ผ่านมา พคท. ไม่สามารถทำการ
ปฏิวัติได้สำเร็จก็เพราะว่า ไม่ยึดถือผล
ประโยชน์ของประชาชนไทยอย่างแท้
จริง หากแต่ตามผลประโยชน์และตาม
นโยบาย รวมทั้งยุทธศาสตร์ของจีนอยู่
ตลอดเวลา จึงไม่สามารถทำการปฏิวัติ
ได้สำเร็จ

ถาม

ขอถามต่อเลยนะฮะ คือเรื่องที่เขา
ไปเกี่ยวข้องกับพรรค อาจจะคงให้
อาจารย์ตอบคำถามเกี่ยวกับพรรคคอมมิ
วนิสต์แห่งประเทศไทยด้วย ไม่ทราบว่
จริง ๆ แล้วพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประ

เทคโนโลยีตระหนักถึงความจริงในข้อนี้หรือไม่ และอาจารย์มีข้อคิดเห็นอย่างไรต่อการวิจารณ์ของห้องเจ็อง ที่จริงพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ไม่น่าจะมองปัญหาค่อนข้างแคบ หรือน่าจะตระหนักในอันนี้ แล้วก็จะกำลังเปลี่ยนนโยบายข้างในด้วยนะ

ปรีชา
ถาม
ปรีชา

นี่ถามอาจารย์ ไกรศักดิ์ ใช่ไหม
ตอบได้ทั้งสองคนแหละค่ะ
เท่าที่ผมฟังการวิพากษ์วิจารณ์ของห้องเจ็อง ส่วนใหญ่ที่เขาบอกว่า พลท. ไม่ได้เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชนไทยนั้น เขาบอกว่าผู้นำของ พลท. เป็นคนจีนเสียส่วนใหญ่ แล้วก็ถ้า พลท. ปฏิวัติสำเร็จละก็ เมืองไทยก็กลายเป็นอาณานิคมของจีน เป็นเมืองขึ้นของเมืองจีน เขาบอกอย่างนั้นนะ ครับ เออ.. ที่ถามว่าผมรู้สึกยังไง ตัวผมเองไม่ค่อยรู้เรื่องพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และไม่ได้รับการวิเคราะห์ในเรื่องนี้มา อาจารย์ไกรศักดิ์ คงจะตอบได้ดี เพราะว่าได้เขียนและวิจารณ์เอาไว้มากมา

ไกรศักดิ์

ส่วนผมไม่เห็นด้วยกับห้องเจ็องในประเด็นที่ว่า เมืองไทยจะกลายเป็นอาณานิคมของจีนไปเลย เท่าที่ผมทราบมาการวิเคราะห์ ของ ห้องเจ็อง ก็ค่อนข้างจะถูกต้องในการมองพรรคว่ามีนโยบายตามจีนมาก แม้แต่ก่อนนั้นก็ยังไม่ได้แสดงท่าทีที่แตกต่างกันกับเมื่อก่อน คือหลังจากที่นักวิชาการปัญญาชนส่วนใหญ่ได้เข้าไป ใน

บ้าแล้วออกมาแล้วด้วยความผิดหวังค่อนโยบายพรรค พรรคเองยังไม่ได้มีท่าทีที่เปลี่ยนแปลง ตรงกันข้ามอาจจะมีท่าทีที่หยิ่งโง่ในการประณามนักวิชาการ ว่าปัญญาชนก็ยังเป็นนายทุนน้อย ไม่ใช่ชนชั้นที่จะทำการปฏิวัติได้

ถาม

นอกจากนี้ได้พบใครอื่นอีกบ้างหรือเปล่าครับ

ไกรศักดิ์

ตามที่ได้บอกแล้ว คือเราทั้งสองได้พบกับนายกรัฐมนตรีนพวันคง อายุ 75 ก็รู้สึกสุขภาพยังค่อนข้างดีอยู่ นาย ก ข แสดงความดีใจที่เราได้มาเยี่ยมเยือนประเทศเวียดนาม สิ่งที่เราระบือใจมากก็คือว่า นาย ก ข บอกว่าประชาชนเวียดนามและประเทศเวียดนามมิได้มีเจตนาร้ายต่อประเทศไทย แต่กลับมีความตั้งใจและปรารถนาจะเห็นความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างประชาชนทั้งสองฝ่าย และประเทศทั้งสอง และการที่ประเทศไทยถือว่าเวียดนามจะบุกไทยนั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลย สิ่งที่เวียดนามต้องการในเวลานี้ก็คือมิตรภาพและสันติภาพในภูมิภาคนี้ อันนั้นก็เป็นเรื่องที่เราได้ความรู้สึกมาจากการสนทนา กับท่านนาย ก ฟามวันคง

ผมในทางส่วนตัวรู้สึกประทับใจกับนาย ก ฟามวันคง ไม่เฉพาะแค่นั้นแต่กับคนอื่น ๆ ก็ได้ให้ความอบอุ่นแก่เรามาก ไม่เหมือนกับเราเป็นตัวแทนของปฏิบัติของเวียดนามเลย คือความสัมพันธ์แบบเอเซียมากนะฮะ รู้สึกอันนี้

ในระหว่างการเยือนประเทศไทยของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้มองเห็นจิตใจของประชาชนชาวไทยอย่างแจ่มชัด ได้เห็นถึงความมุ่งมั่นปรารถนาอันใหญ่หลวง และลึกซึ้งของประชาชนชาวไทย ในการพบปะกับประชาชนชาวไทยทุกระดับชั้น ข้าพเจ้าได้มองเห็นจิตใจดังกล่าวได้แจ่มชัด ขณะที่ข้าพเจ้าเข้ามัสการวัดพระแก้ว ประชาชนที่มาทำบุญในวันนั้น ทุกระดับชั้นและเพศวัยได้สวดมนต์ภาวนาให้ศาลให้พรแก่ข้าพเจ้า นี่คือการแสดงออกที่สวยสดงดงามอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าไม่มีวันลืมเลือน ข้าพเจ้าได้อ่านประวัติศาสตร์ไทย และยังได้มีโอกาสได้เยี่ยมชมเยือนประเทศไทย ข้าพเจ้าเข้าใจประชาชนชาวไทยมาก ประชาชนชาวไทยเป็นชาติที่มีประวัติที่น่าเคารพนับถือ ตั้งแต่ก่อนมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ถึงจะต้องดำรงอยู่ท่ามกลางความกดดันจากหลายทาง แต่ก็ยังสามารถรักษาเอกราชแห่งตนไว้ได้ ประชาชนชาวไทยได้ยึดถือจิตใจแห่งความเป็นมิตร กับประชาชาติต่าง ๆ เป็นสำคัญ ข้าพเจ้ารับรู้ขึ้นจากประชาชนเวียดนามของเราที่พำนักในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่า ชาวเวียดนามที่กำลังพำนักใน

ประเทศไทย ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนล้วน ได้รับความรักใคร่จากประชาชนชาวไทย ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ประชาชาติเราทั้งสองจะสามารถกระชับมิตรสัมพันธ์และการร่วมมือซึ่งกันและกันได้อย่างแน่นอน ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าขณะมีอิทธิพลที่กำลังจูงใจกันขัดขวางความสัมพันธ์อันดีงามดังกล่าว ข้าพเจ้าคิดว่าอิทธิพลดังกล่าว หากใช่เป็นตัวแทนผลประโยชน์อันสูงสุดของประชาชาติไทย หรือเป็นสัญลักษณ์ของแนวโน้มวิวัฒนาการของประชาชนชาวไทย ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าบรรดาพลังต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์ของประชาชนชาวไทยนั้น จะสามารถส่งเสริมพลังของตนให้เป็นประโยชน์ได้ เราปรารถนาว่าในวันข้างหน้ามิตรสัมพันธ์ระหว่างประชาชาติเราทั้งสอง จะกลายเป็นความจริงและจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เพราะสอดคล้องกับความมุ่งมั่นปรารถนาของประชาชนทั้งสองประเทศ.

คำสนทนาระหว่าง ๑ ฟามวันดง

กับปัญญาชนไทย ๒ ท่าน บ่าย ๒๕ มีนาคม ๒๕

ที่ฮานอย

เป็น ข้อ บวก ของ เวียดนาม ด้วย ที่ เขา สามารถ จูงใจ หลาย คน แต่ แน่ ละ สิ่ง ที่ เขา ต้องการ จะ พุค ก็ ใ้ พุค ออก มา ก่อน ข้าง จะ ชัก เจน โดย เฉพาะ เมื่อ เรา พบ กับ เหงียน โททัก อย่าง นี้ เป็น คน เขา บอก

ว่า สิ่ง ที่ รัฐบาล ไทย พุค ว่า เวียดนาม จะ บก ไทย นั้น คน ไทย ไม่ เคย กิด เคย หรือ ว่า ทหาร ไทย นั้น ได้ เข้า มา อยู่ ใน เวียดนาม เป็น เวลา หลาย ปี เหมือน กัน ใน ระยะ สงคราม แล้ว ก็ ได้ ฆ่า ฟัน ชาว เวียดนาม ไป

จำนวนไม่น้อย เวียดนามไม่เคยมีเรื่องอะไรกับไทยเลย แต่ถึงเวลานี้เขาบอกว่าเขาพร้อมที่จะลืมได้ ชาวเวียดนามพร้อมที่จะลืมแล้วเริ่มด้วยความสัมพันธ์กันใหม่ แต่เทียนโคทักเป็นคนเกี่ยวนะที่ได้พูดเรื่องนี้ขึ้นมา เรื่องที่ทหารไทยได้เข้าไปช่วยจักรวรรดินิยมอเมริกันฆ่าฟันประชาชนเวียดนาม คนอื่นๆ ไม่ได้พูดถึงเลย

อีกอย่างก็คือ ที่ท่านนายทามวันคงให้คำมั่นสัญญาว่า ประชาชนไทยรักและหวงแหนเอกราชและเสรีภาพของเขา และเช่นเดียวกันเวียดนามก็จะเคารพต่อเอกราชและเสรีภาพของประชาชนไทยด้วย และจะปฏิบัติเช่นนั้นตลอดไป นั่นนับว่าเป็นคำสัญญาที่ให้ไว้อย่างซื่อสัตย์ ซึ่งต้องคอยดูกันต่อไป

ถาม

เมื่อคราวที่นายกรัฐมนตรีเวียดนามทามวันคงมาเยือนเมืองไทยได้ ในสมัยรัฐบาลเกรียงศักดิ์ แล้วเคยประกาศต่อสาธารณชนว่าจะเลิกให้ การ สนับสนุน พรรค คอมมิวนิสต์ แห่ง ประเทศไทย ผมอยากถามว่า เป็นเพราะเขาอยู่แล้วหรือเปล่าว่าพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามนั้นได้ตัดขาดความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์ไทยไปแล้ว ถึงอยากจะสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ไทยก็ไม่รับ เพราะฉะนั้นถึงประกาศในทำนองหวังจะเป็นมิตรกับรัฐบาลไทย ออกมาอย่างนั้น

66

เรารักและหวงแหนเอกราชและเสรีภาพของเราเท่าไร เราก็จะรักและหวงแหนเอกราชและเสรีภาพของประชาชนเวียดนามเท่านั้น ใครแตะต้องก็ขอให้ระวังตัว ไม่ว่าจะเป็สหรัฐอเมริกาก็ได้ ประเทศไทยเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ประชาชนเวียดนามมีคำพังเพยอยู่ว่า "ญาติที่อยู่ห่างไกลแล้วไซ้หรือจะเท่ามิตรบ้านใกล้เรือนเคียง" ซึ่งคุณทั้งสองอาจจะพูดอย่างเปิดเผยและเป็นทางการกับประชาชนชาวไทยได้ว่า เวียดนามได้ปฏิบัติตนดังกล่าวและจะปฏิบัติเช่นนั้นตลอดไป จากนั้นเราได้มีฐานะพยายามทำให้ภูมิภาคนี้มีสันติภาพและมิตรภาพชน นกออกจะก่อกวนความหมายทางประวัติศาสตร์ ประเทศเราทั้งสองต้องคิดและเชื่อเช่นนั้น เพราะสถานการณ์ปัจจุบันนี้ไม่เหมือนกับสถานการณ์สมัยก่อนโน้นอีก ไม่ใช่ใครอยากทำอะไรก็ได้

คำสนทนาของนายกรัฐมนตรืทามวันคง
กับปัญญาชนไทย 2 ท่าน บ่าย 25 มีนาคม 24
ที่สวนอ้อ

99

โกรศักดิ์ เท่าที่เราเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์ไทยกับเวียดนามก็เป็นความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจะดี โดยเฉพาะในด้านการทหารก่อนปี 1975 มาแต่การสัมพันธ์นั้นมันเปลี่ยนจากดีไปสู่ปานกลาง และค่อนข้างเลวร้าย และ

มันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ ระหว่าง เวียดนามกับจีนที่เลวลงด้วย รวมทั้ง นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ไทยที่จะ คำนวณนโยบายจีน ที่ผมเข้าใจคือกึ่งแก่ แรกมาแล้วที่ความสัมพันธ์ระหว่างพรรค คอมมิวนิสต์ไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ เวียดนามนั้นเป็นเพียงกำนการทหาร พรรคคอมมิวนิสต์ไทยไม่เคยมีนโยบาย ที่จะให้ฝ่ายเวียดนามมีบทบาททางการเมือง ค่อยๆ พกท. เลาย์ สิ่งทีฟามวันคงได้

66

เรากำลังทำงาน และอดทนต่อความยากลำบาก เพื่อวันเวลาแห่งภายภาคหน้าดังกล่าว เรา รวมศูนย์กำลังทั้งหด เพื่อพัฒนาการผลิตสร้าง สรรค์เศรษฐกิจ ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนให้ดีขึ้น งานที่เรากำลังทำอยู่ก็อย่างงี้ แหละ และเบนทแจ่มชัดว่าเราทำเช่นนั้น แต่เขา กลับพูดว่าเราค้อม ๆ มอง ๆ ประเทศไทย ซึ่ง เป็นเรื่องคลบขบข้มมาก

ตั้งทัมคุณคำคือข้าพเจ้ายังเชอมัน ในประชา ชาติไทย และเมอชิงเชอมันเรากยังชนหยัดใน นโยบายของตบ และคุณก็ควรมองเราให้แจ่ม ชัดว่าเราก้อมิตร และเสริมสร้างควมไว้วางใจ ของตบทัมต่อเวียดนาม

คำสนทนากับนายกรัฐมนตรโพรวันคง กับปญญาชนไทย 2 ท่าน บ่าย 25 มีนาคม 24 ที่ฮานอย

99

แสดงว่าจะไม่สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ต่อไปนั้น ผมคิดว่าอาจจะมองได้ ว่ามันสะท้อนปัญหาที่ตึงเครียดมากขึ้น ระหว่างเวียดนามกับกัมพูชา ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับจีน และสิ่งที่ฟามวันคงได้พูดออกมานั้น ผม ก็คิดว่ามันเป็นการพยายามครั้งสุดท้ายที่จะสร้างสัมพันธ์กับประเทศอาเซียน ใน ภาวะที่เขาคอนเงินบีบอยู่ แต่เราก็เห็น ได้ว่าอาเซียนไม่เห็นใจเวียดนาม ไม่ มองผลประโยชน์ในการประนีประนอม กับเวียดนามเลย เนื่องจากผลประโยชน์ กับอเมริกันสำคัญกว่า และมองว่า ที่ฟามวันคงพูดนั้น เป็นการหลอกลวง มากกว่า แทนที่จะเข้าใจเขาแบบลึกซึ้ง อันนั้นก็เพราะว่ามันมาจากประวัติศาสตร์ ด้วย ผมเข้าใจกิจการที่ทหารไทยต้อง ระแวงเวียดนามอยู่ตลอดเวลา เพราะ ตัวเองนั้นมีบทบาทในการสนับสนุนการ ทำลายประเทศเวียดนามมาเป็นเวลาสิบ กว่าปี

ถาม ขอวกกลับมาถึงนโยบายต่างประเทศ เลยณะชะ จากการสังเกตของอาจารย์ที่ ไปครั้งนั้น อยากรให้อาจารย์ทั้งสองช่วย ประเมินหรือว่าให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของเวียดนาม ที่มีต่อ ประเทศไทยว่าทำที่ของเขาเป็นอย่างไร

ปรีชา ส่วนสำคัญอาจารย์ไกรศักดิ์ จะพูดเองส่วนความประทับใจเบื้องต้นของผม ในฐานะที่ไม่ใช่เป็นนักวิเคราะห์การ

เมื่อระหว่างประเทศคือว่า ทางฝ่าย เวียดนามมีความต้องการอย่างยิ่ง ก่อน นี้อยากจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทย และคิดว่าไม่ควรจะมาขัดแย้งกัน ในปัญหาภูมิพหุ ภูมิพหุพหุควรจะ เอมามาพูดคุยกันที่หลัง ข้อสำคัญคือควรจะ มีการแลกเปลี่ยนกันทางด้านเศรษฐกิจ การค้า วิชาการ วัฒนธรรม แล้ว ความสัมพันธ์ที่ดีที่กระชับมันจะค่อย ๆ กลายลงไป แล้วหลังจากนั้นก็สามาร มาตกลงกันเรื่องปัญหาภูมิพหุได้ ทำที่ ที่ผู้นำของพรรคหรือของรัฐบาล แสดง ต่อเรานั่น ก่อนข้างจะไม่แย้งกร้าวต่อ ประเทศไทย ความที่คนไทยทั่วไปรู้สึก ในบ้านเรามากจะมองว่า เวียดนามนั้น แข็งกร้าว กร้าวร้าวรุนแรงแรง ซึ่ง ผมเองไม่ก็คิดว่าจะเห็นอย่างนั้น ส่วน เรื่อง อื่น อาจารย์ ไกรศักดิ์ คง จะ มี เห็น บ้าง

ไกรศักดิ์ ยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของเรา จะเห็นได้ว่าเวียดนามนั้นขาดแคลนสินค้าหลายอย่าง โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม ที่เขาไม่สามารถจะผลิตเอง ได้และต้องซื้อจากต่างประเทศ เพราะ หลายอย่างผลิตได้จากเมืองไทย แล้วเขา สามารถที่จะซื้อโดยตรงจากเมืองไทย ได้ ยกตัวอย่างข้าวก็หรือสิ่งอื่น ๆ ก็ดี แต่ เวียดนามซื้อสินค้าไทย ปัจจุบันนี้ก็ซื้อ สินค้าไทย แต่ซื้อผ่านคนกลางที่อยู่ใน ประเทศสิงคโปร์ เราอย่าลืมว่าสิงคโปร์

มีนโยบายที่รุนแรงที่สุด ต่อเวียดนาม ประณามเวียดนาม ผลักดันประเทศ อาเซียนให้เผชิญหน้ากับเวียดนาม โดยเฉพาะกับประเทศไทย แต่ในเวลาเดียวกันเราคงรู้ด้วยว่า สิงคโปร์ได้ผลประโยชน์จากการค้าขายสินค้าไทย หรือ เป็นตัวแทนซื้อของสินค้าไทย ไปขายต่อ เวียดนามด้วย นโยบายของสิงคโปร์นั้น อาจมองได้ว่าเพื่อประโยชน์ทางการค้า ของเขาก็ได้ นั่นเป็นการมองแบบ “แมกก็อาเวสต์” อย่างเช่นก่อนเราไป เวียดนามได้ เขาพาเราไปดูแหล่งผลิต ทัศนกรรมที่ผลิต ภาพเขียนรัก ที่เป็น ศิลปกรรมของเวียดนามมายาวนานแล้ว สี่รักนี้เขาบอกว่าเขาคงซื้อสี่รักของ เมืองไทย แต่ยังไม่สามารถซื้อโดยตรงจากเมืองไทยได้ ยังคงซื้อผ่าน สิงคโปร์ ในราคาที่แพงขึ้นเกือบเท่าตัว แล้วเมื่อเราไปเยี่ยมสำนักงานของบริษัท ก่อสร้างที่มีหุ้นส่วนเอกชนและของรัฐอยู่ ด้วย เขาบอกว่าเขาขาดแคลนทั้งผงรัก และปูนซีเมนต์มาก และทั้งสองอย่างนี้ ในเมืองไทยก็ผลิตมาก ซึ่งสามารถขาย ให้เวียดนามได้ เมื่อผมกลับมาเมืองไทย ผมก็ได้คุยกับพ่อค้าบางคน เขาได้ แสดงความท้อแท้มากกว่า อยากรจะค้า ขายกับเวียดนาม โดยเฉพาะซีเมนต์ หรือเสาเข็มซีเมนต์ อย่างนี้เป็นต้น แต่ เขามองว่าเขาไม่สามารถทำได้ เพราะ ว่านโยบายต่างประเทศของรัฐบาลก็กัน

การค้าขายกับเวียดนาม หรือชาวของ
เราก็เช่นเดียวกัน ตอนนั้นเราขายให้
รัสเซีย แล้วรัสเซียก็ไปให้เวียดนามอีก
ทีหนึ่ง หรือไปขายต่อให้เวียดนามอีกที
หนึ่ง หรือส่งไปรักชือชาวไทย ชาว
โพด มันเสียเปล่าๆ เพื่อจะไปขายต่อ
เวียดนามอีกทีหนึ่ง เพราะอย่างนั้น
ความต้องการทางเศรษฐกิจของเวียดนาม
ผมคิดว่ามันเหตุจูงใจอันหนึ่งที่ทำให้
ให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเรา
ที่มันมีทางที่จะเกิดขึ้นได้ ถ้ารัฐบาลไทย
เปลี่ยนท่าทีของตัวเองต่อเวียดนาม ใน
อนาคต แต่ท่าทีเห็นรัฐบาลนี้ โดย
เฉพาะภายใต้การนำของฝ่ายทหารอย่าง
นี้ ไม่มองผลประโยชน์ในค่าน้ำเสีย ไม่
มองว่าความสัมพันธ์ทางเวียดนามนั้น
อาจจะทำให้ประเทศไทย มีช่องในการ
เคลื่อนไหวอย่างอิสระ ในค่าน้ำ
นโยบายต่างประเทศ ตรงกันข้าม นโยบาย
ที่ตามอเมริกาอย่างใกล้ชิด

ส่วนภายในนั้นทหารได้พยายามสร้าง
บรรยากาศว่าเมืองไทยยังอยู่ในภาวะ
สงคราม เขาอ้างว่ามีฐานทัพเวียดนาม
อยู่ในเขมร เป็นต้น เมื่อก่อนนั้นก็เคย
อ้างการรุกรานของคอมมิวนิสต์ทั้งภายใน
และภายนอกประเทศ การอ้างก็
ภายนอกนั้นเป็นนโยบายเก่าที่ทหาร โดย
เฉพาะพวกทหารที่ขึ้นมาอำนาจตั้งแต่
เดือนตุลา เขาต้องการสร้างความชอบ
ธรรมในการเข้ามาเป็นผู้นำทางการ

เมืองต่อไป โดยอ้างว่าประเทศไทยยัง
อยู่ในภาวะสงคราม แต่ถ้าทุกคนจริงๆ
กับนักทฤษฎีทางทหารหลายคน จะไม่
เชื่อว่าเวียดนามจะบุกเข้ามาในเมืองไทย
เพราะทุกคนมองแบบแมคคินดีอาเวลลิว่า
เป็นวิธีการของผู้ปกครองที่จะสร้างความ
ชอบธรรมแก่ระบบที่เราเรียกกันว่า
เผด็จการที่มีภาพพจน์แบบประชาธิปไตย
คือรักษาภาพพจน์ของเวียดนามไว้เป็น
ปฏิบัติของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

66

พลังแห่งมิตรภาพและการร่วมมือ เป็น
พลังที่ไม่มีสิ่งอื่นใดสามารถพิชิตได้ ข้าพเจ้าคิดว่า
เมื่อประชาชาติเราทั้งสองมีความสัมพันธ์อัน
มิตรและร่วมมือซึ่งกันและกันแล้ว ก็จะทำให้ภูมิ
ภาคนทั้งหมดมิตรภาพและร่วมมือซึ่งกันและกัน
นี้เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง เป็นการเรียก
ร้อง ท้าความหมายทางประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง
ซึ่งเราต้องพยายามด้วยความมานะ เพื่อให้ได้
มาซึ่งสิ่งนี้ สำหรับฝ่ายเวียดนาม ข้าพเจ้าพร้อม
เสมอ เราไม่หวังอะไรมากไปกว่าความสัมพันธ์
ฉันมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านประเทศหนึ่งที่เรา
มีความรักใคร่

คำสนทนาของนายก ฯ ฝ่าวันดง
กับปัญญาชนไทย ๒ ท่าน เมื่อ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๔
ที่ฮานอย

๗๗

ถาม สำหรับเมืองไทย ในความคิดของ
อาจารย์ เป็นไปไม่ได้ว่าเวียดนามจะบุก
เข้ามา ทันทันทีเขมรละ ทำไมเวียดนาม
ถึงได้บุกเข้าไปในกัมพูชา เขามีเหตุผล
อะไรต่อการกระทำนั้น

ปรีชา : เราน่าจะได้ฟังทัศนะของसानอ่ยว่า
ให้เหตุผลในเรื่องนี้อย่างไร เรื่องนี้
อาจารย์ไกรศักดิ์กับผมก็ต้องการู้กัน
อย่างมาก เท่าที่ฟังมาเขาบอกว่า การ
ปรากฏตัวของกองทัพเวียดนามใน
กัมพูชานั้น ประการที่หนึ่งเพื่อขับไล่
ระบบที่เรียกตัวเองว่าสังคมนิยม แต่ที่
แท้จริงไม่ใช่ เป็นระบบที่ทารุณโหด
ร้าย ริครอนสิทธิมนุษยชน แล้ว
สถาปนาระบบที่มีมนุษยธรรมขึ้นมา
เรียกว่าเป็นการช่วยปลดปล่อยประชาชน
กัมพูชาให้พ้นจากระบบที่โหดร้ายนี้ นี่
เป็นเหตุผลหนึ่งที่เราได้ฟังกันตลอดมา
อีกเหตุผลหนึ่งที่เขาบอกคือ ในระยะ
หลัง ๆ ที่พลพรรคมีอำนาจนั้น อิทธิพล
จีนสูงขึ้นโดยลำดับ จะเห็นได้ว่ามีคณะ
ที่ปรึกษา คณะผู้เชี่ยวชาญจีนเข้าไปอยู่
ในกัมพูชาเป็นจำนวนมาก อันนั้นเขา
มองจากความมั่นคงของเขาเองว่าเป็น
การคุกคาม รวมทั้งการจู่โจมของ
พลพรรคความชายแดนเวียดนามก็ได้รับ
การสนับสนุนจากจีน ดังนั้นคามที่เขา
บอกจึงไม่มีทางเลือก ที่กองทัพเวียดนาม
ต้องจู่โจมอย่างสายฟ้าแลบ นี่ก็สอง
เหตุผลที่เขาได้กล่าวอ้างขึ้นมาเพื่อบอก

ว่า การที่กองทัพเวียดนามปรากฏตัวใน
เวียดนามนั้นมีความชอบธรรมแค่ไหน

ไกรศักดิ์ : เมื่อเราพูดถึงเขมรขึ้นมาแล้ว ผู้นำ
เวียดนามจะเริ่มค้นคว้าการประณามจีน
ก่อนอื่น อันนั้นก็เหตุผลนะ เขาบอก
ว่าเราจะทำอะไรได้ ความสัมพันธ์
ระหว่างเรากับจีนเปลี่ยนจากความซัก
แย้งไปสู่สงคราม และเขาไม่สามารถ
ปกป้องชายแดนทั้งภาคเหนือและภาค
ตะวันตกได้ สิ่งที่เขาพูดมากคือ รัฐบาล
เขมรบ้างอาจไม่ยินยอมเจรจาอย่างสันติ
กับเขาเกี่ยวกับเรื่องชายแดน ทั้งชาย
แดนทางตะวันตกของเขาและเส้นอาณา
เขตทางทะเล เพราะได้รับการหนุนหลัง
จากจีน และการที่จีนให้ความช่วยเหลือ
ทางทหาร รวมทั้งมีทหารจีนซึ่งเป็นทั้ง
ผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาถึงหมื่นกว่าคน
ในภาวะที่เขมรบุกเข้ามาในดินแดนของ
เขาในภาวะที่เขาต้องปกป้องชายแดน
ทางภาคเหนือด้วยนั้น เขาไม่อาจทำได้
เขาจึงรู้สึกหวาดกลัวความปลอดภัยของ
ประเทศเขาอย่างมาก เมื่อเราไปเวียดนาม
เราก็ได้เห็นถึงความหมายของ
ความมั่นคงของเขาคืออะไร เขาได้พา
ผมและอาจารย์ปรีชาไปภาคเหนือคาม
ชายแดนติดกับจีน เราได้ชมทิวทัศน์ที่
สวยงาม แต่เมื่อเราได้เห็นเมืองลงเซิน
ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดทางภาคเหนือ
มีอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ตลอดจน
การค้าขายกับจีนมาก่อน กลายเป็นเมือง

ที่โค่นทำลายเกือบทั้งหมด สะพานทุก สะพานถูกทำลาย ถนนเกือบทุกสาย ทางรถไฟ สถานีรถไฟ บ้านเรือน ตลอดจนโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนมัธยม ซึ่งไม่ได้เป็นจุลยุทธศาสตร์เลย ถูกทำลายไปหมด นอกจากนั้นเสาไฟฟ้า ทุกเสาถูกระเบิดเหลือเพียงฟุตเดียว และจากประสบการณ์ของตนเอง ผมจึงเข้าใจว่าทำไมเวียคนามจึงมีปฏิกริยาต่อการกระทำที่เขามองว่าเป็นการแทรกแซงของจีนในแอมร์ จริง ๆ แล้วเขามองว่า ประการแรก พอลพตมินโฮบายช่วยจัด ซึ่งแตกต่างจากประเทศเิกการปฏิวัติของเวียคนามทั้งปวง พอลพตกำลังทำลายการปฏิวัติของตัวเอง และผลของมันจะทำลายการปฏิวัติของอินโดจีนทั้งปวง การทำลายตนเองนั้นจะนำไปสู่ภาวะที่รัฐบาลพอลพตไม่เข้มแข็งพอ และจะตกเป็นอาณานิคมของจีน เรื่องนี้เป็นสิ่งที่เวียคนามไม่อาจยอมรับได้ โดยเฉพาะหลังจกปี 1977 เป็นต้นมาที่ความสัมพันธ์ระหว่างเวียคนามกับจีนเล็มเหลว

ถาม : เป็นอันว่าตามความคิดของอาจารย์ ถ้าหากเขมรตกเป็นของจีนแล้ว เวียคนามยอมรับไม่ได้ ถ้ามองในแง่กลับกัน คือจากสายตาของฝ่ายไทยบ้าง มีความคิดหนึ่งที่น่าสนใจที่นักวิชาการท่านหนึ่งเคยพูดว่า สำหรับไทยก็เช่นเดียวกัน ถ้ากัมพูชาก็อยู่ใต้อิทธิพลของเวียคนาม ไทยเองก็

ทนไม่ได้ อาจารย์คิดอย่างไร

ปรีชา : ก็แสดงว่าไทยก็ต้องมีผลประโยชน์ในแผ่นดินกัมพูชา ผมอยากจะลองวิเคราะห์ว่าผลประโยชน์นั้นมีอะไรบ้าง การที่เวียคนามมีกองทหารในกัมพูชา ผู้ปกครองไทยและผู้นำทางทหารคงมีความวิตกในเรื่องความมั่นคงของประเทศ นี้มองกันอย่างผิวเผินนะ แต่จริงๆ แล้วก็ต้องมีผลประโยชน์อะไรบางอย่าง ซึ่งผมยังมองไม่เห็น บางทีอาจารย์ไกรศักดิ์อาจเห็นก็ได้

ไกรศักดิ์ : คนไทยนับเป็นพันคนได้เข้าไปทำมาหากิน รวมทั้งพ่อค้าตามชายแดน โดยเฉพาะทางอรธูประเทศ มีผลประโยชน์ในการกอบโกยส่วนเกินของเขมรมาด้วย เสียมราชู พระคบอง ก็เคยอยู่ใต้การปกครองของไทย ผู้นำไทยหลายคนก็ยังมองว่า สองจังหวัดกันควรรอยู่ใต้การปกครองของไทย ดังนั้นความสัมพันธ์ทางการเมืองในประวัติศาสตร์และเศรษฐกิจจึงเป็นส่วนประกอบของนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อเขมร คือเขมรควรจะเป็นประเทศที่ไทยสามารถมีอิทธิพลได้ไม่มากนักน้อย ไม่ตามชายแดนก็ในหมู่ผู้นำประเทศบ้าง แล้วทำไมก่อนนั้นรัฐบาลไทย โดยเฉพาะจอมพลสฤษดิ์-จอมพลประภาสจึงเกลียดชังสีหุนมาก ก็เพราะสีหุนมินโฮบายก็คิดกันการแทรกแซงทางการเมือง และเศรษฐกิจของไทยในเขมร

ถาม : อยากถามความเห็นของอาจารย์ว่า ถ้ามองไปในอนาคต การปฏิวัติสังคมนิยมของเวียดนามจะเป็นอย่างไร จะประสบความสำเร็จใหม่เหมือนกับที่ใน ค.ศ. 1917 พรรคบอลเชวิคทำการปฏิวัติในรัสเซีย และเป็นที่ยอมรับว่า จะไปรอดหรือไม่รอด แล้วเวียดนามจะไปรอดใหม่ท่ามกลางความขัดแย้งทั้งภายในและภายนอกนั้น นั่นเป็นคำถามที่หนึ่ง คำถามที่สองคือว่า อนาคตของกัมพูชาจะเป็นอย่างไรท่ามกลางปัญหาต่าง ๆ ที่ยังแก้ไม่ตก จนกลายเป็นปัญหาระหว่างชาติ

ปรีชา : อนาคตของการปฏิวัติสังคมนิยมเวียดนาม เราอาจจะมีข้อสรุปเบื้องต้นหลายประการคือ ข้อหนึ่ง ผู้ที่จะวิเคราะห์อนาคตของเวียดนามต้องระลึกว่า หลังจากการโค่นล้มระบบทุนนิยมผูกขาดที่มีต่างชาติครอบงำนั้น จะหวนกลับมาสู่ระบบเดิมไม่ได้แล้วเด็ดขาด ข้อสอง เวียดนามจะฝ่าฟันอุปสรรคได้หรือไม่ การจะตอบปัญหาข้อนี้คือ ต้องดูว่ามีเงื่อนไขอะไรบ้างทั้งภายในและภายนอก ในประเทศ ภายในประเทศผมเชื่อว่าเวียดนามสามารถนำประเทศไปสู่ระบบสังคมนิยมที่พัฒนาได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหาร เศรษฐกิจ และระบบบางอย่างเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งผมเชื่อว่าผู้นำเวียดนามคงไม่ปล่อยให้ไปเป็นแน่ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะ

ต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง ปัจจัยแรกคือ เวียดนามต้องกล้าฝ่าฟันในการละทิ้งอุดมการบางอย่างที่ค่อนข้างล้าสมัยไปบ้าง เช่น ระบบการรวมศูนย์ หรือ ยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก โดยละเลยปัญหาชนบทและอุตสาหกรรมเบา ปัญหาอุตสาหกรรมเพื่อผู้บริโภคเพื่อมวลชน การพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น เกี่ยวนี้เรามีแนวทางใหม่ คือเมื่อพัฒนาอุตสาหกรรมจะต้องสอดคล้องกับการพัฒนาชนบทด้วย ซึ่งเรื่องนี้ในอดีตเวียดนามไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าไรนัก ปัจจัยที่สอง ภายในประเทศเองต้องมีการระดมพลังคนรุ่นใหม่เข้ามาสู่ขบวนการวางแผน ขบวนการบริหาร หรือขบวนการปฏิบัติตามแผนให้มากกว่านี้ เท่าที่สังเกตคนรุ่นใหม่มีพลังเหลือเฟือ แต่ถูกบีบคั้นโดยระบบราชการเก่า ๆ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากกว่า ทำไมระบบสังคมนิยมเกิดขึ้นแล้วระบบราชการเก่าๆ จึงยังคงมีอยู่ ปัจจัยที่สาม พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามต้องให้สิทธิอธิปไตยแก่มวลชนอย่างกว้างขวางทุกระดับ นั่นก็ต้องปฏิรูปเสรีภาพ พรรคพร้อมที่จะลดอำนาจเพื่อเพิ่มอำนาจให้ประชาชนหรือไม่ นี่ก็เรื่องเงื่อนไขที่สำคัญ ๆ ภายในประเทศ

เงื่อนไขที่เกี่ยวกับภายนอกประเทศนั้นเกี่ยวข้องกับปัญหากัมพูชา การมี

กองทัพอยู่ภายนอกประเทศ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจยังดำรงเป็นการสืบเปลี่ยน ! และสูญเสียทรัพยากรอย่างมากมาย เพราะทรัพยากรส่วนหนึ่งต้องให้กับกองทัพแทนที่จะพัฒนาประเทศ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่ว่าพัฒนาประเทศพร้อมกับการระดมทรัพยากรเพื่อกองทัพอย่างเท่าเทียมกันนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่ ทางแก้อีก ๖ เดือนข้างหน้า การทางการเมืองเพื่ออยู่ดีมีสุขกับประชาชนอย่างเร่งด่วน มีอะไรบ้าง ในอนาคต สังคมนิยมเวียดนามต้องล้มเหลวอย่างแน่นอน ถ้ายังยึดถือยุทธศาสตร์อย่างนี้อยู่ และถึงสุดท้ายเกี่ยวกับภายนอกประเทศก็คือ เท่าที่เราได้คุยกับผู้นำทางเศรษฐกิจของเวียดนามทุกคนบอกว่าไม่ต้องการพึ่งพาโซเวียตอย่างเดียว แม้โซเวียตก็เป็นมิตรที่แท้จริงขณะนี้ แต่ต้องการที่จะมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศทุนนิยมทั่วโลก ต้องการรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ต้องการแลกเปลี่ยนการค้ากับประเทศทุนนิยม ไม่ต้องการพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงอย่างเดียว ถ้าการกระทำนั้นทำให้สูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ มองหาคำแนะนำพัฒนาเศรษฐกิจ ก็เป็นผลดีถ้าเวียดนามจะมีความสัมพันธ์กับประเทศทุนนิยม รวมทั้งประเทศไทยด้วย เรื่องนี้ประเทศทุนนิยม และไทยเอง

ต้องคิดดูให้ดีกว่าจะผลักดันเวียดนามไปสู่โซเวียตอย่างเดียวหรือไม่ นี่เป็นเงื่อนไขทั้งหมดที่บอกว่าอนาคตของระบบสังคมนิยมเวียดนามจะมีแนวโน้มไปทางไหน ถ้าเรามองkupling ของประชาชนเวียดนามแล้ว ผมก็คิดว่าประชาชนพร้อมที่จะเสียสละเพื่อ การสร้างสรรค์ระบบที่ให้ผลประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

ไกรศักดิ์ : ก่อนอื่นเราไม่ควรลืมว่า การสร้างสรรค์สังคมนิยมในภาวะที่ประเทศอย่างเวียดนามได้เสียค่าใช้จ่ายในการปฏิวัติอย่างสูง คือสงครามที่ยืดเยื้อถึง 30 ปี เป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก และไม่เคยปรากฏว่ามีประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ได้ผ่านขั้นตอนนี้อย่างยาวนานเท่าเวียดนามเลย เราไม่พูดถึงความเสียหายของพื้นที่เพาะปลูก หรือโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การคมนาคมต่าง ๆ ที่ได้สูญเสียไปโดยการทำลายอย่างหยาบของจักรวรรดินิยมอเมริกา ชั้นตอนการสูญเสียนี้เป็นสิ่งที่ทำให้การพัฒนาไปสู่สังคมนิยมมีความเท่าเทียมทางชนชั้นล่าช้าลงไปด้วย นอกจากนั้นหลังจากการปฏิวัติแล้ว เวียดนามต้องเผชิญกับประเทศสังคมนิยมที่เป็นปฏิปักษ์คือคน นั่นคือจีนและเขมรในช่วงก่อนปี 1979 ผมขอสรุปในช่วงนี้ว่า การพัฒนาของเวียดนามค่อนข้างจำกัดภายใต้การบีบบังคับทางสากลนอกเหนือไปจากปัญหาภายใน ผมเห็นด้วยกับอาจารย์ปรีชาว่า ภาวะล่าช้าของ

เศรษฐกิจเวียดนามได้เลือกหน่วยก่อการ
เก็บโทของระบบข้าราชการ ซึ่งยังเป็น
ลักษณะของสังคมเก่าของเวียดนามอยู่
เราเห็นว่าผู้นำและปัญญาชนเวียดนาม
ได้พยายามต่อสู้กับระบบนี้ ซึ่งผมเห็น
ว่าเป็นอุปสรรคหนึ่งของการพัฒนาประ-
เทศ แต่แน่ละ ไม่มีประเทศสังคมนิยม
ประเทศไหนที่จะพัฒนาตนเองอย่างรวดเร็ว
เร็วได้ โดยเฉพาะเวียดนามที่ผ่านประ-
วัติศาสตร์การต่อสู้ที่รุนแรง ผมขออ้าง
สมาชิกกรรมการกลางของพรรคเวียต-
นามในกวางจงซึ่งพูดว่า ทุนนิยมนั้น
เก่าแก่กว่าสังคมนิยม แต่ไม่ได้แปลว่า
ทุนนิยมดีกว่าสังคมนิยม ทุนนิยมสามารถ
สร้างสรรค์ให้ประชาชนได้หรือไม่ ก็ไม่
ได้ ประวัติของสังคมนิยมในสายคาของ
กวางจงนั้นสั้นมาก ประมาณ 60 ปีเท่า
นั้นเองหากนับจากการปฏิวัติบอลเชวิค
ใน 1917 ถ้าให้เวลาอีก 60 ปีแล้ว เขา
มั่นใจว่าจะพัฒนาได้ดีกว่าระบบทุนนิยม

ส่วนในเขมรนั้น อนาคตของเขมร
ปัจจุบันซึ่งมีฐานทัพเวียดนามอยู่นั้น
บางทีเราก็ต้องถามตนเองว่าต้องการ
อะไร ในสายคาของผู้รักความเป็นธรรม
ผู้ที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงจาก
สังคมที่มีการแบ่งแยกทางชนชั้นไปสู่
สังคมที่คิดง่า แต่เราต้องการผู้นำอย่าง
พอลพต เอียงซารี เขียวสัมพัน ผู้ทำ
การปฏิวัติอย่างรุนแรงจนประชาชนไม่
สามารถยอมรับได้ หรือเราจะบอกว่า

ชาวเขมรมีสติที่ที่จะเลือก ผมอยากจะ
ถามว่าชาวเขมรมีสติที่ที่จะเลือกจริงหรือ
เปล่า หรือมีสติที่ที่จะเลือกปฏิกริยาซึ่ง
จะกลับมาใหม่อย่างสีหนุ หรือจะเลือก
เขมรเสรี ภายใต้การนำของซอนซาน
ซึ่งมีลักษณะเป็นกองโจรมากกว่า แนว
ร่วมกู้ชาติที่อเมริกาและประเทศอาเซียน
พยายามก่อกองก็ได้สลายตัวเมื่อไม่กี่วัน
นี้เอง เมื่อเขียวสัมพันได้แสดงความซัด
แย้งและประนามฝ่ายซอนซาน

อีกทางหนึ่งก็ว่า เราปล่อยให้ชาว
เขมรเลือกอนาคตของตนเอง ผมคิดว่า
ชาวเขมรตอนนี้ไม่มีเหลือพอที่จะเลือก
รัฐบาลของตนเอง หลังจากการผ่าน
ประสบการณ์ในสมัยพอลพต และ
สงครามที่ยืดเยื้อ ชาวเขมรเมื่อหน้าที
จะเลือกคนใดคนหนึ่งแล้ว ขอให้
รัฐบาลไหนก็ได้ที่สามารถช่วยให้ชีวิต
ของเขาดำรงอยู่ต่อไป โดยรักษาโครง
สร้างของสังคมเอาไว้ ไม่ทำลายอย่าง
สมัยพอลพต ถ้าเราจะปล่อยให้เขมร
เป็นประเทศที่ทุกฝ่ายมาแข่งขันกัน เรา
ก็จะเห็นประเทศเขมรกลายเป็นพื้นที่
สงครามระหว่างหนึ่งสีหนุ ซึ่งเป็นเพียง
สัญลักษณ์ของปฏิกริยา สอง เขมร
เสรี ซึ่งไม่มีพื้นฐานมวลชน แต่ได้รับ
การสนับสนุนจากไทยและอเมริกา มี
กองกำลังเล็ก ๆ ไม่เกิน 3 พันคน ที่ล้วน
เป็นผู้ที่เคยทำงานให้รัฐบาลลอนนอต
เก่า สาม เราจะทิ้งเขมรให้พวกพอลพต

ซึ่งอาจมีกองกำลังไม่เกินสองหมื่นคน แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนเขมรแล้ว หรือสี เฮงสัมริน ซึ่งยังเป็นกลุ่มที่อ่อนแอแต่สามารถทำให้ชาวเขมรมีชีวิตที่ดีกว่ายุคพอลพต ในสายตาของผมแล้ว สถานการณ์ให้เขมรมันไม่อาจทวนกลับคืนไปได้อีกแล้ว มันเป็นอย่างที่มันดำรงอยู่ คุณจะทำอย่างไรกับประเทศที่ต้องการการปฏิวัติในสายตาของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ แต่ไม่ต้องการการปฏิวัติอันมีเหตุมาจากโคร

สร้างทางประวัติศาสตร์และสังคมที่ล้ำหลังมาก เป็นประเทศที่ต้องการเป็นเอกราช แต่ไม่อาจมีเอกราชได้ในภาวะที่ถูกขนาบอยู่ระหว่างประเทศที่ใหญ่กว่าคือไทยกับเวียดนาม มันเป็นคำถามที่มีคำตอบ อย่างน้อยก็ในช่วงนี้ว่า คือรัฐบาลไหนก็ได้ที่จะประกันชีวิตชาวเขมร ประกันการดำรงอยู่ของสังคมประเพณี และระบบการผลิตของเขาได้ รัฐบาลเช่นนี้ควรเป็นรัฐบาลที่ประชาชนทั่วโลกให้ความสนใจด้วย. ●

รวมบทความประวัติศาสตร์ ฉบับที่ 3 : กรกฎาคม 2524
ของ สมาคมประวัติศาสตร์

“ความคิดเกี่ยวกับอำนาจในสังคมไทย”

โดย วิทยา สุจริตนารักษ์

“วิธีการเขียนประวัติศาสตร์ของ จิตร ภูมิศักดิ์”

โดย ฮานันท์ กาญจนพันธ์ุ

“การเขียนประวัติศาสตร์ของ ชัย เรื่องศิลป์”

โดย พรเทพย์ สันตะกุล

“ความหมายของประวัติศาสตร์และนักประวัติศาสตร์”

โดย สุชาติ สวัสดิ์ศรี

๑๓๑

มีจำหน่ายทั่วไปแล้ว และที่ บรรณกิจ หลังโรงพยาบาลนครวัด สยามสแควร์
หรือที่ วุฒิชัย มูลศิลป์ คณะสังคมศาสตร์ ม.ศ.ว. ประสานมิตร โทร. 392-2564